

Biografie over Victor Westhoff: een oproep

Victor Westhoff, foto gemaakt in Groesbeek vermoedelijk zomer 1989 (foto: Koos Dansen).

In de eerste 4 decennia van de vorige eeuw heeft Jac. P. Thijsse, aanvankelijk samen met Eli Heimans, de natuurbescherming gedomineerd. Deze periode is in redelijke mate gedocumenteerd en geanalyseerd. Wat ontbreekt in de groeiende reeks historische analyses en biografieën over de Nederlandse natuurbescherming is een wetenschappelijk verantwoorde, thematische beschrijving van de betekenis van Westhoff, aansluitend op deze eerste periode.

Victor Westhoff (1916-2001) was een markante persoonlijkheid die op enige generaties wetenschappers en natuurbeschermers zijn stempel heeft gezet gedurende meer dan een halve eeuw. Zijn nalatenschap bestaat niet alleen uit talloze wetenschappelijke publicaties, maar ook uit gedichten, essays en filosofische beschouwingen over de relatie tussen mens en natuur. Zijn drijfveer als wetenschapper en natuurbeschermers lag in zijn diepe persoonlijke betrokkenheid bij natuur als kwetsbare 'entiteit' met gelijkwaardig bestaansrecht, los van dienstbaarheid of nut voor de mens. Hij was zich voortdurend en pijnlijk bewust van het feit dat het werk van een natuurbeschermers nooit voltooid is vanwege de constante druk op natuur en het immer prevalerende economisch belang.

Doel

Het is mijn bedoeling om te komen tot een wetenschappelijke, thematische biografie van Victor Westhoff. Hierin zal de cruciale rol worden belicht die hij gespeeld heeft in het denken en handelen van natuurbeschermend Nederland in de periode 1930-2000. Het zal ook nieuw licht werpen op de actuele toestand en perspectieven van de huidige natuurbescherming in ons land.

Mogelijke thema's voor biografisch onderzoek

Bij de keuze van thema's is behalve de wetenschappelijke meerwaarde ook de actualiteit van belang (uitdagingen voor natuurbescherming in economisch zwakkere tijden).

- Westhoff als natuurbeschermers: zijn rol in de diverse natuurbeschermingsnetwerken, zijn rol binnen de Vereniging Natuurmonumenten en andere terreinbeheerders, besturen zoals de Contactcommissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, de Natuurwetenschappelijke Commissie van de Natuurbeschermingsraad etc. Westhoff verbond dat met inhoudelijke kennis over de relatie wetenschap en natuurbescherming. Dat was een belangrijke niche van hem. Hierbij is uiteraard het tijdsbeeld van belang: tegen welke achtergrond gebeurde al deze activiteiten, vanuit welke prioriteiten? Hoeveel is hiervan nu daadwerkelijk gerealiseerd?
- Westhoff als onderzoeker: zijn natuurhistorische ontdekkingen,

zijn botanische en vegetatiekundige benadering en hoe daar nu in retrospectief tegen aan gekeken kan worden.

- Westhoff als schrijver in *De Levende Natuur* en vele andere tijdschriften. Onvoorstelbaar zoveel hij geschreven heeft, van zijn generatie is hij waarschijnlijk de meest productieve schrijver van boeken, gedichten en artikelen van diverse aard en diepgang. Aan de hand van zijn 1000-en brieven is te reconstrueren hoe dat ontstaan is. Hij schrijft altijd zeer betrokken bij de gekozen onderwerpen.

Hierdoor geeft hij goed weer wat zijn motieven zijn om zich ergens mee bezig te houden, iets aan te stippen e.d. Maar er lijkt steeds verschil tussen zijn binnen- en buitenkant, bij veel onderwerpen. Hij heeft zich vaak verlaten gevoeld, in de steek gelaten binnen zijn natuurbeschermingsstreven.

- Westhoff als netwerker, zijn succes hierbij en hoe dat is te verklaren. Hoe zat dat netwerk in elkaar. Hierbij in ieder geval aandacht aan zijn speciale relatie met Van Tienhoven (vanaf de oprichting van Natuurmonumenten de belangrijkste drijvende kracht), met Hans Gorter (vanaf de oorlog decennia lang directeur Natuurmonumenten en van daaruit bepalend in het groene netwerk), met de 'Rode' Jonker Van der Goes van Naters (als voorzitter van de Contactcommissie, maar vooral ook als belangrijk politicus).

- Westhoff als docent, hoogleraar, promotor en excursieleider. Hij heeft vier keer een nieuwe onderzoeksgroep opgericht. Wat is daarvan nu nog terug te vinden?
- Westhoff als filosoof: vanuit welke filosofie dacht en handelde hij? Heeft hij aanzetten gegeven tot het 'nieuwe wildernis' denken? Hij was door de natuur gezonden, is wel gezegd.

Met de voorgaande thema's wordt de rol van Westhoff in zijn belangrijkste activiteiten beschreven, wie hierbij belangrijk waren; tegelijk worden de daarbij horende organisaties in het licht van die tijd beschreven en geanalyseerd. Dit wordt afgesloten met een terugblik, gezien vanuit de tegenwoordige tijd: wat heeft de tand des tijds doorstaan, wat waren daarom duurzame Westhoff-ideeën/benaderingen en wat heeft de tijd niet overleefd?

Vraag

Mocht u naar aanleiding van het voorgaande interesse hebben in de stand van zaken, suggesties voor de uitwerking, de financiering of belangrijk te gebruiken archiefmateriaal beschikbaar hebben, dan graag een berichtje naar:

Frank Saris, gastmedewerker Radbouduniversiteit & senior-onderzoeker Sovon Vogelonderzoek Nederland, Postbus 6521, 6503 GA Nijmegen, frank.saris@sovon.nl.

